

**CONSEIL DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE
RAAD VOOR HET WETENSCHAPSBELEID**

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Advies n° 57

**Betreffende de commentaar op het voorontwerp van de EFRO-programmering
2021-2027 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.**

De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (RWB) is een adviesorgaan van de Brusselse regering. Het is samengesteld uit vertegenwoordigers van universiteiten en hogescholen, werkgevers, werknemers en collectieve onderzoekscentra in het Gewest.

Dit advies werd goedgekeurd op 30 maart 2022.

1. Inleiding

De redactie van het OP EFRO maakt deel uit van een sterk participatieve aanpak. Deze leidde in januari 2022 tot het akkoord van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over het voorontwerp van operationeel programma EFRO voor de periode 2021-2027.

Het programma wordt nu onderworpen aan een milieueffectenrapport en een openbaar onderzoek (op basis van een milieueffectrapport), evenals aan de raadpleging van adviesorganen. Het ontwerpprogramma zal vervolgens aan de Europese Commissie worden voorgelegd met het oog op de lancering van nieuwe projectoproepen.

Het is in dit kader dat de EFRO-Directie van de GOB de Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (RWB) heeft verzocht een advies uit te brengen over het voorontwerp.

2. Advies van de Raad voor Wetenschapsbeleid

2.1. Organisatie van het programma

- **Opmerking van algemene aard** : De huidige internationale context kan de situatie de komende jaren op tal van gebieden drastisch veranderen: onafhankelijkheid op het vlak van energie en voedsel, bijvoorbeeld, IT-veiligheid en impact op het bedrijfsleven. Bestaat er nog een mogelijkheid/noodzaak om sommige doelstellingen van dit programma aan te passen aan deze veranderende internationale situatie? Met andere woorden: kunnen de voorziene enveloppes en de verdeelsleutels tussen strategische en specifieke doelstellingen nog veranderen?
- **Proces**
 - Is het mogelijk om, teneinde de financiële onzekerheid in verband met de voorbereidingsfase van de aanvragen te verminderen, een proces op basis van voorselectie te overwegen? Door een mechanisme voor het indienen van blijken van belangstelling, gevolgd door volledige voorstellen bijvoorbeeld?
- **Timing**
 - Wat is de voorziene looptijd tussen de publicatie van het programma en de indiening van de dossiers?
 - Wat is de fasering van de publicatie van de verschillende assen?
 - Wat is de timing? Kan men zich verwachten aan een tweede projectoproep gezien de vraag van de Commissie naar een tussentijdse evaluatie van het programma?
- **Budget**
 - Quid de verwachte co-financiering? Kunnen onderzoeksinstituten / collectieve centra (economische activiteit < 20%) zich aan 100% financiering verwachten?
 - Wat wordt van de Brusselse economische actoren/overheidsdiensten/het maatschappelijk middenveld verwacht inzake steun voor "academische" projecten?
 - Zullen instellingen die een project willen indienen, moeten meefinancieren? Zo ja, hoeveel en op welke wijze (contant of in natura). Zou dit gelden voor alle SD's?
- **Incoherente informatie** : De mate van fijnmazigheid van de informatie over de aard van de steun per type actie verschilt van paragraaf tot paragraaf, hetgeen de leesbaarheid/begrijpelijkheid niet ten goede komt. De informatie is bijvoorbeeld zeer specifiek voor het tweede soort actie in SD1.2, maar dit is niet het geval voor andere acties.

- **Territorium en actoren** : Komen alle teams van een onderzoeksinstelling/onderzoekscentrum met één of meer exploitatievestigingen in het BHG maar ook buiten het BHG in aanmerking voor deze EFRO-programmering (zolang de impact van de projecten ten goede komt aan het BHG)? Of komen alleen de teams/vestigingen die strikt binnen het BHG gevestigd zijn in aanmerking? Deze vraag is belangrijk om van tevoren te kunnen weten welke teams al dan niet te sensibiliseren voor dit programma en projecten voor te bereiden. Het is nuttig rekening te houden met de organisaties/onderzoekcentra met locaties binnen en buiten het BHG, en vestigingen buiten BHG als subsidiabel te beschouwen, zoals het geval was tijdens de laatste EFRO-programmeringsperiode, indien wordt aangetoond dat de aldaar uitgevoerde projecten een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan de EFRO-programma's van BHG en aan de socio-economische ontwikkeling van de regio. We hebben het hier over andere projecten dan "infrastructuur".
- **KPI's**
 - Gezien het belang van indicatoren voor het welslagen van een project, zou een "operationele" definitie van de indicatoren ideaal zijn. Met name zou een duidelijke en ondubbelzinnige definitie in overeenstemming met de op Europees niveau gehanteerde definities, wenselijk zijn.

2.2. Uitdagingen

- **Marktfalen** : Hoe kunnen particuliere investeringen in O&O in het RBC verder evolueren?
- **Lessen getrokken uit het verleden – selectie** : Zou het - gezien de beschikbare tijd voor het opzetten van EFRO-projecten vaak vrij kort is – mogelijk zijn om voorafgaand aan de oproep meer te weten over de verwachtingen en de selectiecriteria voor het lanceren van de eerste oproep? Dit zou nuttig zijn om de teams voor te bereiden.

2.3. OD1.1. Het ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en het invoeren van geavanceerde technologieën

- **ICT** : De volledige benaming van de strategische doelstelling 1 is : « Een meer concurrentieel en slimmer Europa door de bevordering van innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit”. Deze referentie naar ICT is niet duidelijk: moet ICT verplicht aanwezig zijn in elke kandidatuur, of is dit louter wenselijk, of gewoon mogelijk?
- **Afstemming / synergieën met INNOVIRIS**
 - 3 prioriteiten inzake acties : Hoe zit het met de afstemming van deze acties op de bestaande initiatieven die Innoviris aanbiedt aan universiteiten/hogescholen en die tot doel hebben de overdracht van kennis naar de regionale socio-economische structuur te bevorderen? Zullen deze maatregelen elkaar aanvullen? Zullen zij in de plaats komen van de door Innoviris voorgestelde acties?
 - Versterking van de steun aan toegepaste onderzoeksprojecten van coöperatieve en co-creatieve aard : deze worden reeds ondersteund door Innoviris. Welke verschillen zijn er inzake deze financieringen ? Of welke synergie ?

- Mobilisering van onderzoeksresultaten : deze activiteiten worden reeds gedeeltelijk ondersteund door Innoviris. Welke andere/nieuwe acties worden verwacht ? Van wie ? Komt dit bovenop de middelen die door Innoviris ter beschikking gesteld worden?
- **Kwalitatieve sprong van het Gewest** : Hoe wordt deze gedefinieerd / geëvalueerd? Een duidelijke definitie is wenselijk.
- **Infrastructuren**
 - Wat kunnen we verstaan onder onderzoeksinfrastructuur : gaat het om gebouwen en/of uitrusting (machines)?
 - Als investeringen in infrastructuur worden aanvaard, moeten zij dan betrekking hebben op dezelfde uitdagingen als diegene die voor as OD2.1 zijn gedefinieerd?
 - Kunnen we ervan uitgaan dat een incubator die projecten gerelateerd aan de 17 VN-ontwikkelingsdoelstellingen host, aan de vraag beantwoordt? Immers:
 - Het doel van as OD2.1 is energie-efficiëntie maatregelen te bevorderen. De selectie beoogt in de eerste plaats werkzaamheden, die de gebouwen dichter bij de tegen 2050 verwachte prestaties moeten brengen.
 - Het doel van as OD1.1 is het ondersteunen en ontwikkelen van OOI-infrastructuren. De term "infrastructuren" lijkt in deze as echter een ruimer toepassingsgebied te bestrijken ("bakstenen" en "uitrusting" infrastructuren). Indien we een verzoek om "bakstenen" infrastructuur in deze as inbrengen, speelt het begrip energieprestatie dan een rol bij de selectie van het project? Kunnen we de subsidie gebruiken voor de binneninrichting van het huurtype (scheidingswanden, technisch, enz.).
 - Is een incubator, opgericht in de vorm van een NV, waarin het Gewest en de universiteiten zijn verenigd, een in aanmerking komende begunstigde? Dit doet de vraag rijzen naar de rechtsvormen van de in aanmerking komende begunstigten.

2.4. OS1.2. Te profiteren van de voordelen van digitalisering voor burgers, ondernemingen, onderzoeksorganisaties en overheden

- **Onderzoeksorganisaties** : hoe zijn zij betrokken bij deze SD? Op welke manier wordt van hen een bijdrage verwacht inzake deze SD?
- **Opdrachten ten behoeve van overheidsdiensten** : Wat de universiteiten betreft, maken deze thema's a priori geen deel uit van de "opdrachten" die door onderzoekorganisaties "ten behoeve van overheidsdiensten" worden uitgevoerd.
- **ICT-veiligheid** : Naast transparantie moet ook aandacht worden besteed aan ICT-beveiliging. Geen digitale overgang zonder radicale overweging van deze kwestie.
- **Doelgroepen** : De verwoording van de rol van elke actor bij de SD is niet duidelijk. Universiteiten/ziekenhuizen/vzw's? In het kader van onderzoeksprogramma's? In samenwerking? Met of zonder economische partners en eventueel in co-creatie?
- **Gebruik van financieringsinstrumenten** : « Volgens de algemene logica van het programma waarbij de financiële instrumenten bij voorrang gaan naar ondernemingen en de subsidies naar andere soorten begunstigten is geen enkel financieel instrument gepland krachtens de SD 1. 2. ». Wij begrijpen deze zin niet.

2.5. SD1.3. Het versterken van duurzame groei en het concurrentievermogen van kmo's en het creëren van banen in kmo's, onder meer door productieve investeringen

- Moeten de doelstellingen van deze SD1.3 worden bereikt door de uitvoering van innovatieprojecten (geheel of gedeeltelijk). Zo ja, moeten deze innovatieprojecten dan gericht zijn op specifieke prioritaire gebieden, zoals ICT of gezondheid, of niet?
- **Infrastructuren**
 - Criterium B, investering en onderdak : Generieke of op gespecialiseerde gebieden? Alle soorten KMO's? Hoe zal dit aansluiten bij bestaande initiatieven? Gewestelijke of particuliere incubatoren?
 - Voor wat investeringen en infrastructuren betreft, dient men te beantwoorden aan dezelfde uitdagingen als deze gedefinieerd voor as OS2.1?
 - Moeten, in het kader van een incubator, alle of slechts enkele van de daar ontwikkelde projecten betrekking hebben op de in punt C omschreven gebieden? Hoe kan dit punt worden gecontroleerd, aangezien de duur van de hostingperiode kort zou zijn en de onderwerpen dus regelmatig opnieuw zouden moeten worden gedefinieerd?

2.6. SD2.1. Het bevorderen van energie-efficiëntie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen (EFRO)

- **Relevantie** : Hoe te definiëren of een project toebehoort aan doelstelling 1 of 2?
- **Innovatie** : Zijn dit ook potentiële aandachtsgebieden voor innovatieprojecten? Inspelen op deze uitdagingen door innovatie? Is dit ook van toepassing op SD2.6 circulaire economie.
- **Infrastructuren** : Kan bij de vaststelling van het prestatieniveau voor het project "gebouwen" rekening worden gehouden met een ruimere context (renovatie van gebouwen + warmtenet + warmte- en koudeproductie op basis van hernieuwbare energie + fotovoltaïsche productie), zelfs indien de operaties gefaseerd zijn en door verschillende exploitanten worden uitgevoerd?
- Komen onderzoeksinstellingen/centra ook in aanmerking voor de in SD2.1 voorgestelde acties (bv. in het kader van de renovatie van gebouwen, verbetering van de energieprestaties van gebouwen, enz.)?